

บทที่ 1

บทนำ

ทุกชาติทุกภาษาในโลกใบนี้ล้วนให้ความสำคัญในลำดับต้นๆ กับเรื่องของการศึกษาของคนในชาติทั้งสิ้น เพราะต่างตระหนักดีว่าการศึกษาคือเครื่องมือที่สำคัญที่สุดในการสร้างและพัฒนานคนให้เป็นคนที่สมบูรณ์เพื่อจะได้สร้างและพัฒนาสิ่งต่างๆ ที่อยู่โดยรอบให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด จนเกิดความมั่งคั่ง มั่นคงทั้งในทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง เมื่อเป็นเช่นนั้นตัวการศึกษาหรือเครื่องมือก็จำเป็นที่จะต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาหรือปฏิรูปตัวเองอยู่ตลอดเวลาด้วยเช่นกันเพื่อให้เกิดผลในการพัฒนาคนได้ตามที่กล่าวถึง และสำหรับประเทศไทยก็เป็นหนึ่งในประเทศเหล่านั้นที่ให้ความสำคัญกับการศึกษาเพื่อพัฒนาคนในชาติไม่ยิ่งหย่อนกว่าประเทศอื่นๆ ดังจะเห็นได้จากการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาในแต่ละปีมีจำนวนมากสูงกว่าที่หลาย ๆ กระทรวงได้รับ และที่ชัดเจนที่สุดได้แก่การปฏิรูปการศึกษาครั้งใหญ่ของประเทศในปีพุทธศักราช 2542 โดยได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับใหม่ พ.ศ. 2542 ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญๆ หลายประการที่ต่างไปจากเดิม ทำให้เกิดการขับเคลื่อนในเรื่องต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อทั้งทางตรง ทางอ้อม ต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้คน และสังคมอย่างมาก จนถึงปัจจุบันการขับเคลื่อนดังกล่าวก็ยังไม่มิต่างที่ว่าจะหยุดนิ่ง โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ที่จัดหลักสูตรการเรียนการสอนไว้ 2 ระดับ คือหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดให้เรียน 12 ปี ประกอบด้วย 4 ช่วงชั้น ๆ ละ 3 ปี และที่สูงต่อจากนั้นเป็นระดับอุดมศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดไว้ในมาตรา 22 เกี่ยวกับแนวทางในการจัดการศึกษาต้องยึดหลักที่ว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ดังนั้นครูผู้สอน และผู้จัดการศึกษาจะต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทจากการเป็นผู้ชี้แนะ ผู้ถ่ายทอดความรู้ เป็นผู้ช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนผู้เรียนในการแสวงหาความรู้จากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ รวมทั้งการให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ผู้เรียน เพื่อนำไปใช้สร้างสรรค์ความรู้ของตน สำหรับการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจัดขึ้นเพื่อมุ่งปลูกฝังด้านปัญญาพัฒนาการคิดของผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ และพัฒนาความสามารถทางอารมณ์ โดยการปลูกฝังให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของตนเอง เข้าใจตนเองเห็นอกเห็นใจผู้อื่น สามารถแก้ปัญหาข้อขัดแย้งทางอารมณ์ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

เนื่องจากประเทศไทยและประเทศต่าง ๆ ในโลกกำลังประสบปัญหาด้านสังคมเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะเรื่องของการขัดแย้งทั้งความคิดและการกระทำของตัวบุคคล องค์กร และสังคม ฉะนั้นสถานศึกษาจะต้องมุ่งเน้นการเรียนรู้เพื่อให้เข้าใจสถานการณ์ หาทองแก้ไข โดยเฉพาะส่วนที่เกี่ยวกับศาสนาและวัฒนธรรมเป็นกรณีพิเศษด้วยการเรียนรู้ในสาระการเรียนรู้ต่างๆ มีกระบวนการและวิธีการที่หลากหลาย ผู้สอนต้องคำนึงถึงพัฒนาการทางด้านร่างกาย และสติปัญญา วิธีการเรียนรู้ ความสนใจและความสามารถของผู้เรียนเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้นจึงควรใช้รูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย เช่น เน้นการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ร่วมกัน การเรียนรู้จากธรรมชาติ การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยมีการนำเอาวิธีการวิจัยเข้ามาใช้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ การเรียนรู้คุณธรรม ทั้งนี้ต้องพยายามนำกระบวนการจัดการ กระบวนการอนุรักษ์ และพัฒนาสิ่งแวดล้อม กระบวนการคิดและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ไปสอดแทรกในการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เนื้อหาและกระบวนการต่าง ๆ ข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งการเรียนรู้นี้ในลักษณะองค์รวม การบูรณาการ เป็นการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ร่วมกัน ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยนำกระบวนการเรียนรู้จากกลุ่มสาระเดียวกันหรือต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้มาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอน

ความสำคัญของปัญหา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2532: 82 – 83) ได้มีการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งเทียบได้กับช่วงชั้นที่ 3 พบว่ายังไม่ประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายเท่าที่ควร กล่าวคือ นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่ยังมีปัญหาในการประกอบอาชีพ เนื่องจากยังมีคุณลักษณะพื้นฐานทางอาชีพไม่เพียงพอ ขาดทักษะและประสบการณ์ตรง นักเรียนยังไม่สามารถเลือกเรียนในรายวิชาที่ตนเองถนัดและมีความสนใจได้ ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนส่วนใหญ่มักจะจัดแผนการเรียนรู้ตามความพร้อมของทางโรงเรียนเป็นหลัก การสอนเน้นเนื้อหามากเกินไปและไม่สอดคล้องกับการดำรงชีวิตของผู้เรียน เนื้อหาที่เน้นทางด้านกระบวนการการคิดอย่างมีเหตุผลมีน้อย จึงยากต่อการทำให้เกิดความคิดรวบยอด และการนำไปสู่การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ซึ่งก็ยังไม่สอดคล้องตามนโยบายแห่งพระราชนิพนธ์การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และผลการศึกษาวิจัยของกรมวิชาการ (2532ก: 2) ที่ได้ทำการวิจัยติดตามผลการนำหลักสูตรมัธยมศึกษาไปใช้ก็ได้ข้อสรุปตรงกัน พร้อมได้ให้ข้อเสนอแนะ

ว่า ควรมีการปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบัน โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ ทักษะ และมีเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพ ทั้งนี้เพื่อจะได้พัฒนาตนเองไปสู่การประกอบอาชีพที่สุจริต และดำรงชีวิตที่สงบสุขในสังคม ตามความสามารถ ความสนใจ และความถนัดของแต่ละบุคคล

จากสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนดังกล่าวข้างต้น กระทรวงศึกษาธิการจึงได้มีการปรับปรุงหลักสูตรมัธยมศึกษาชั้นใหม่แทนหลักสูตรเดิม และประกาศใช้ในปีพุทธศักราช 2533 โดยหลักสูตรนี้มีหลักการที่สำคัญคือ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถ ความถนัดและความสนใจของตนเอง เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการประกอบสัมมาอาชีพ หรือการศึกษาต่อ และที่สำคัญคือเป็นหลักสูตรที่สนองความต้องการของท้องถิ่นและประเทศชาติ (กรมวิชาการ, 2534: 2) ซึ่งสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 7 ที่ได้ระบุไว้ประการหนึ่งว่า หลักสูตรดังกล่าวควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณธรรม ความรู้ และความถนัดของตนเอง ทั้งในด้านวิชาการและวิชาชีพ ตลอดจนมีความสามารถในการประกอบกิจการและอาชีพได้ตามควรแก่วัย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2535: 12-13)

เพื่อให้การดำเนินการตามหลักสูตรมัธยมศึกษาที่มีการปรับปรุงใหม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ จึงได้กำหนดวิธีการในการจัดการสอนการเรียนไว้หลายข้อด้วยกัน ที่สำคัญคือให้มีการผสมผสานการให้ความรู้ควบคู่กับการปฏิบัติจริงโดยเน้นที่ทักษะกระบวนการซึ่งเป็นกระบวนการคิดอย่างมีขั้นตอนและเป็นเหตุเป็นผลกัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2533: 369) และในหลักสูตรนี้ได้บรรจุรายวิชาต่าง ๆ ทางด้านการเกษตร ซึ่งเป็นวิชาบังคับและวิชาเลือกในกลุ่มวิชาการงานและอาชีพให้นักเรียนได้เลือกเรียนเอาไว้ด้วย ดังนั้นเพื่อให้สอดคล้องกับแนวความคิดที่จะพยายามจัดการสอนการเรียนให้นักเรียนได้เรียน โดยการปฏิบัติจริงมากที่สุด และให้มีการเรียนรู้โดยอาศัยทักษะกระบวนการ ดังนั้น ครู-อาจารย์ผู้สอนจึงต้องมีการปรับวิธีเรียนเปลี่ยนวิธีสอนใหม่ โดยให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน กล่าวคือนักเรียนต้องเป็นผู้ทำกิจกรรม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ครูเป็นเพียงผู้ช่วยเหลือ ให้คำชี้แนะและอำนวยความสะดวก เป็นผู้สอนให้นักเรียนคิดและรู้วิธีการหาความรู้ ไม่ได้เป็นผู้บอกความรู้ ซึ่งจะเป็นผลทำให้นักเรียนได้รับการพัฒนาให้เป็นผู้คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น รู้จักการวางแผน การจัดการ และเทคนิควิธีการต่าง ๆ ดีกว่าการใช้วิธีการสอนแบบเดิม (สงบ, 2534 : 3) และด้วยวิสัยทัศน์ของรัฐที่เชื่อมั่นในนโยบายการศึกษาในการสร้างคน สร้างงาน เพื่อช่วยกอบกู้วิกฤตเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เป็นการสร้างชาติให้มั่นคงได้อย่างยั่งยืน เชื่อมมั่นในนโยบายการศึกษาในการสร้างชาติ ปรับ

โครงสร้างและระบบการศึกษา ยึดหลักการบริหารจัดการที่เน้นคุณภาพ ประสิทธิภาพและความเสมอภาค ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและเชื่อมั่นในนโยบายการศึกษาเพื่อสร้างคน บูรณาการการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในการปฏิรูปการเรียนรู้และเชื่อมั่นในนโยบายการศึกษาเพื่อสร้างงาน สร้างเยาวชนให้มีความรู้คู่กับการทำงาน กระทรวงศึกษาธิการ โดยอาศัยอำนาจตามความในบทเฉพาะกาลมาตรา 74 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จึงได้กำหนดให้มีหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ขึ้นมาใหม่อีก โดยยึดหลักความมีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ กล่าวคือ เป็นหลักสูตรแกนกลางที่มีโครงสร้างหลักสูตรยืดหยุ่น กำหนดจุดหมาย ซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในภาพรวม 12 ปี สาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้แต่ละกลุ่ม มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น เป็นช่วงชั้นละ 3 ปี จัดเฉพาะส่วนที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองดีของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ ให้สถานศึกษาจัดทำสาระในรายละเอียดเป็นรายปี หรือรายภาคให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชน สังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณสมบัติอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ รวมถึงจัดให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนแต่ละกลุ่มเป้าหมายด้วย

ด้วยเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ที่ได้กำหนดให้มีการจัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ โดยหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 กำหนดให้มีการจัดการเรียนรู้ใน 8 กลุ่มสาระ และ 1 ใน 8 ก็มีกลุ่มสาระวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี รวมอยู่ด้วย โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี ระดับช่วงชั้นที่ 3 (มัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3) เป็นไปเพื่อมุ่งพัฒนาความสามารถ ความถนัด และความสนใจของนักเรียน เป็นการเริ่มทำให้นักเรียนได้เข้าใจการศึกษาสู่โลกของ การทำงานตามความต้องการของท้องถิ่นและสังคม ประกอบด้วย 5 สาระสำคัญ ได้แก่ การดำรงชีวิตและครอบครัว การอาชีพ การออกแบบและเทคโนโลยี เทคโนโลยีสารสนเทศ และเทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ โดยวิชางานช่างเป็นเนื้อหาหนึ่งที่ถูกกำหนดไว้ในกลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี ในสาระการดำรงชีวิตและครอบครัว (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544: 18-19) นอกจากนั้นในกลุ่มวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี ยังเป็นสาระการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานอาชีพ และเทคโนโลยี มีทักษะการทำงาน สามารถทำงานเป็นหมู่คณะ เห็นคุณค่า และมีเจตคติที่ดีต่องาน (กรมวิชาการ, 2544)

สำหรับวิชาเกษตรเป็นสาระวิชาหนึ่งในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งในช่วงชั้นที่ 3 นับว่ามีความสำคัญมากต่อผู้เรียน เพราะเน้นการพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวม โดยเมื่อเรียนจบในช่วงชั้นที่ 3 แล้ว ผู้เรียนจะต้องมีทักษะการทำงานอาชีพที่สุจริต มีทักษะการจัดการ ทำงานอย่างเป็นระบบและมีกลยุทธ์ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ เห็นคุณค่าของงานอาชีพสุจริต เห็นแนวทางในการประกอบอาชีพ เลือกใช้เทคโนโลยีและเทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับงาน มีคุณธรรม สามารถคิด ออกแบบ สร้างและพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือวิธีการใหม่ในการทำงาน ทำงานด้วยความรับผิดชอบ ขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด อดออม มุ่งมั่น อดทน ใช้พลังงาน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างคุ้มค่าและถูกวิธี (กรมวิชาการ, 2545 : 4-5)

สาเหตุที่ผู้วิจัยเลือกทำวิจัยในเรื่องของสาระทางการเกษตรในส่วนของเนื้อหาเฉพาะเรื่องพืชที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 3 ในเขตกรุงเทพมหานคร เนื่องจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่ใช้ในปัจจุบัน เป็นหลักสูตรแกนกลางที่เขียนไว้อย่างกว้าง ๆ ไม่ได้บ่งบอกถึงรายละเอียดของสาระเนื้อหาว่าในแต่ละพื้นที่ที่ใช้ในการเรียนรู้นั้นมีอะไร อย่างไรบ้าง โดยจะให้ในแต่ละพื้นที่หรือท้องถิ่นต่าง ๆ ได้ไปจัดทำหลักสูตรกันเอง ให้เหมาะสมกับสภาพต่างๆ ของท้องถิ่น เพราะแต่ละแห่งจะมีพื้นฐานที่แตกต่างกันไม่เหมือนกัน เช่น มีความแตกต่างเกี่ยวกับ สภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ ลักษณะของผู้คนในสังคม การประกอบอาชีพ หรือในด้านของสภาพพื้นที่ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตร เป็นต้น เพราะฉะนั้นการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยเฉพาะในส่วนของเนื้อหาสาระจึงมีรายละเอียดที่แตกต่างกันไปด้วย โดยเฉพาะการจัดการเรียนรู้ในเขตกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับวิชาเกษตรเฉพาะด้านพืช

จากการสอบถามนิสิตฝึกสอนสาขาวิชาศึกษาศาสตร์เกษตร ที่ส่วนใหญ่ฝึกสอนวิชาเกษตรระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนต่าง ๆ ในเขตกรุงเทพมหานคร เนื้อหาสาระของวิชาเกษตรที่สอนในทางปฏิบัติจะลอกเลียนแบบมาจากหลักสูตรที่เคยใช้มาก่อนหน้านี้และก็ใช้เหมือนกันทั่วประเทศ และจากการสัมภาษณ์อาจารย์เกษตรที่สอนในโรงเรียนดังกล่าว หลายคนก็กล่าวสอดคล้องกันว่าถึงแม้หลักสูตรใหม่หลังการปฏิรูปการศึกษาครั้งใหญ่เกิดขึ้นจะเปิดโอกาสให้โรงเรียนสร้างหลักสูตรสถานศึกษาขึ้นเองได้ เพื่อให้เป็นหลักสูตรที่สนองความต้องการของท้องถิ่น แต่ครู-อาจารย์เกษตรที่สอนอยู่ในปัจจุบันส่วนใหญ่ก็ยังใช้เนื้อหาสาระและวิธีการสอนตามแบบเดิม ๆ ที่เคยใช้อยู่ อันเนื่องมาจากความเคยชินและเห็นว่าง่ายดีไม่ต้องคิดใหม่ รวมทั้งไม่มีตัวแบบใหม่ให้ลอกเลียน (นพคุณ, 2547 ; กิตติวรรณ, 2547 ; วิโรจน์, 2547) เช่นเดียวกับงานวิจัยของปรีชา (2545:

86-87) ซึ่งศึกษาสภาพการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพ ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ก็พบปัญหาในการเรียนรู้ว่าเป็นเพราะ เนื้อหาที่จัดให้เรียนในหลักสูตรไม่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจและต้องการศึกษาในเรื่องนี้ เพราะจะทำให้ได้ข้อมูลในทางวิชาการที่น่าเชื่อถือว่าจะสอนเนื้อหาสาระ การเกษตรเฉพาะเรื่องพืชให้แก่ผู้เรียนในเขตกรุงเทพมหานครแล้วน่าจะจัดการเรียนรู้ในสาระที่สำคัญ ๆ อะไรบ้าง จะได้ใช้เป็นตัวแบบ เป็นกรอบความคิด หรือเป็นแนวทางให้กับครู-อาจารย์ เกษตรที่สอนในเขตนี้ปฏิบัติ รวมทั้งการจัดส่งนิสิตสาขาศึกษาศาสตร์-เกษตร ของภาควิชา อาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ออกไปฝึกสอนวิชาเกษตร ส่วนใหญ่จะฝึกสอนในโรงเรียนต่าง ๆ ในเขตกรุงเทพมหานคร ฉะนั้นการได้ทราบถึงรายละเอียดในเนื้อหา สาระที่ใช้สอน จะทำให้การเตรียมความพร้อม และการเตรียมจัดแผนการเรียนรู้ของนิสิตทำได้ง่ายขึ้น ทำให้นิสิตเกิดความมั่นใจและทำให้การฝึกสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อันจะนำไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ :-

ศึกษาสาระทางการเกษตรเรื่องพืชที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 3 ในเขตกรุงเทพมหานคร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการวิจัยจะทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับสาระวิชางานเกษตร เฉพาะเรื่องพืช ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 3 (เทียบเท่าชั้น ม.1 – ม.3) เช่น ผู้บริหาร หลักสูตร คณะกรรมการวิชาการ หัวหน้าหมวดวิชา ศึกษานิเทศก์ และครู-อาจารย์ผู้สอนวิชางาน เกษตร ของโรงเรียนต่างๆ ที่มีที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ได้ใช้ข้อมูลที่ได้จากงานวิจัยครั้งนี้ เป็นตัวแบบหรือ กรอบแนวคิดหรือเป็นแนวทางในการจัดเนื้อหาสาระให้เหมาะสมในการเรียนรู้ ให้แก่นักเรียนที่ตนเองรับผิดชอบ

2. เพื่อเป็นกรอบ แนวทางในการเตรียมความพร้อม หรือเตรียมแผนการเรียนรู้สำหรับ นิสิตฝึกสอนสาขาวิชาศึกษาศาสตร์-เกษตร ที่ต้องออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และต้องสอน วิชางานเกษตรให้แก่นักเรียนในช่วงชั้นที่ 3 ที่โรงเรียนต่าง ๆ ในเขตกรุงเทพมหานคร

3. รูปแบบวิจัยที่ใช้ในการวิจัยเรื่องนี้สามารถใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยเรื่องอื่น ๆ ที่มีลักษณะใกล้เคียงกันได้

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตทางด้านประชากร การวิจัยครั้งนี้เกี่ยวข้องกับประชากร 2 กลุ่ม ได้แก่

1.1 ผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษาเกษตร ที่มีประสบการณ์ในการสอนหรือเกี่ยวข้องกับ การเรียนรู้วิชางานเกษตรในเขตกรุงเทพมหานคร หรือเขตเมืองมาไม่น้อยกว่า 20 ปี ซึ่งปฏิบัติงาน กระจายอยู่ในหน่วยงานต่าง ๆ เช่น กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

1.2 ครู-อาจารย์ผู้สอนวิชางานเกษตรในช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนต่าง ๆ ในเขต กรุงเทพมหานคร

2. ขอบเขตทางด้านเนื้อหา เป็นสาระการเรียนรู้งานเกษตรในกลุ่มสาระงานอาชีพและเทคโนโลยี ที่ทำการศึกษาอยู่ภายใต้กรอบของหลักสูตรระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 ศึกษาเฉพาะเรื่องพืชเท่านั้น ไม่รวมเรื่องสัตว์ โดยมีเนื้อหาสาระหลักในประเด็นของ การเตรียมการ ผลิต การดำเนินการเกี่ยวกับการผลิต การดำเนินการเกี่ยวกับผลผลิต ความปลอดภัยในการ ดำเนินการ และอื่นๆ ตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

นิยามศัพท์

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นิยามศัพท์ที่ใช้วิจัยดังนี้ คือ

สาระทางการเกษตร หมายถึง เนื้อหาสาระที่มีความสำคัญและความเหมาะสมในการ นำไปใช้สอนวิชาเกษตรตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 3 ให้ประสบผลสำเร็จตาม

วัตถุประสงค์ ของหลักสูตร โดยพิจารณาจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญหรือผู้มีประสบการณ์ ทางด้านการศึกษาเกษตร

กลุ่มวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี หมายถึง กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้ มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับงานอาชีพและเทคโนโลยีมีทักษะการทำงาน ทักษะการจัดการสามารถ นำเทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้ในการทำงานอย่างถูกต้อง เหมาะสม คุ่มค่า และมีคุณธรรม สร้างและพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือวิธีการใหม่

ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษาเกษตร หมายถึง บุคคลากรทางด้านการศึกษาเกษตรที่มี ประสบการณ์ในการสอนหรือ เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้วิชางานเกษตรในเขตกรุงเทพมหานคร หรือ เขตเมืองมาไม่น้อยกว่า 20 ปี ซึ่งปฏิบัติงานกระจายอยู่ในหน่วยงานต่าง ๆ เช่น กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง หลักสูตรแกนกลางที่มีโครงสร้างหลักสูตร ยึดหยุ่น กำหนดจุดหมาย ซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในภาพรวม 12 ปี สาระการเรียนรู้ มาตรฐาน การเรียนรู้แต่ละกลุ่ม มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น เป็นช่วงชั้นละ 3 ปี จำนวน 4 ช่วงชั้น ประกอบด้วย

ช่วงชั้นที่ 1 ประถมศึกษาปีที่ 1 – 3

ช่วงชั้นที่ 2 ประถมศึกษาปีที่ 4 – 6

ช่วงชั้นที่ 3 มัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3

ช่วงชั้นที่ 4 มัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6

หลักสูตรมัธยมศึกษาช่วงชั้นที่ 3 หมายถึง การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 3 ซึ่งเป็น ช่วงสุดท้ายของการศึกษาภาคบังคับ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสำรวจความสามารถ ความถนัด ความสนใจ ของตนเอง และพัฒนาบุคลิกภาพส่วนตน พัฒนาความสามารถ ทักษะพื้นฐานด้านการเรียนรู้ และ ทักษะในการดำเนินชีวิต ให้มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และ ความรับผิดชอบต่อสังคม สามารถเสริมสร้างสุขภาพส่วนตนและชุมชน มีความภูมิใจในความเป็น ไทย ตลอดจนใช้เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อ

วิชาแกนกลาง หมายถึง สาระวิชาหนึ่งที่จัดอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เป็นวิชาที่ศึกษาถึงกระบวนการเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์ ตลอดจนการดำเนินธุรกิจที่เกี่ยวข้องเพื่อให้รู้จักระบบ วิธีการผลิตพืช และสัตว์ให้เป็นประโยชน์ต่อมนุษย์มากที่สุด

เนื้อหาวิชา หมายถึง เนื้อหาสาระ หรือ ความรู้ นอกจากนี้ตามความหมายที่สมบูรณ์ คำว่า เนื้อหาวิชายังรวมถึงประสบการณ์ของการเรียนรู้ (Learning Experiences) จากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ อีกด้วย เนื้อหาวิชาอาจใช้คำว่า Subject Matter หรือ Content ในการสื่อความหมายแทนกันได้

เขตกรุงเทพมหานคร หมายถึง เขตพื้นที่ที่จัดการศึกษาตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการในกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขตที่ 1 เขตที่ 2 และเขตที่ 3